

Maagia on vaataja silmis

„Õhtuleht“

1995

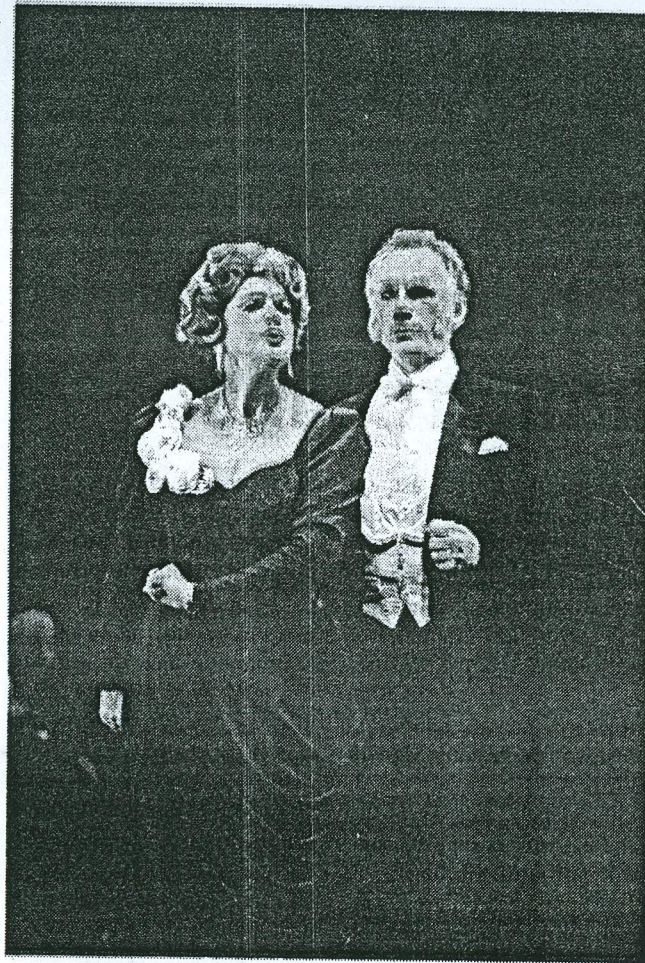
■ Operett “Silva” taas Estonia Teatri laval ■

MART SANDER

Armastatud opereti lavale-tulek on meie kodumaal alati pühkinud oma teelt kõik muud muusikasündmused, mis teinekord tähtsusetult laulumängu mitmekordselt ületavad. Nii siis pole imestada, et selgi hilissuvel on kõige rohkem tähelepanu ja ootust osaks saanud Kálmáni “Silvale”, ja vähesel on aimu sellistest suursündmustest nagu Rudolf Tobiase “Joonase lähetamine” või Puccini “Turandoti” esmaettekannet Eestis. Aga nii me oleme: “Silva” on rõõmustanud nii meie emasid, vanaemasid kui vanavanaemasid – vanadel headel, Eestis sagedamini siiski vanadel nukratel aegadel. Kui see Euroopas alles esmasid laineid lööv menutükk ennast esimest korda siinsele publikule näitas, kirjutati riigi nime ette küll juba sõnake “wabariik”, kuid maa vaevles alles kaoses. Oli 1921. aasta ja meie esimese Silvana (toona Sylvana) astus üles Helmi Einer. Järgmisel korral nägi Eesti vaataja “Silvat” juba märksa arenenuma riigi kodaniku silmadega, aastal 1935, osades legendaarsed Milvi Laid Sylvana ja Riina Reinik (veel viimast aastat Fritzi Reinike nime all) Stasina. Jälle paus, ja uus “Silva”. Estonia Teatri etendus, kuid kinos “Gloria” (praegu ajutiselt Vene Draamateater): õige teatrimaja oli märtsist saati varem. Oli sügis 1944, ja Sylvana näitas end kunagisele kodupublikule Leningradi oblastist naasnud laulik Olga Lund. Bonina astus üles Endel Pärn. Kolm aastat hiljem

koliti taas nii akustiliselt kui sisekujunduslikult nigelasti taastatud “Estoniasse” ning 1948. aastal toodi “Silva” uuesti lavale, peaosas Meta Kodanipork. Ajad ei olnud turvalised isegi rahva poolt armastatud kunstnikele: veel oli mees 1940. aasta vana-aastaõhtu, mil Johann Straussi “Nahkhiire” etenduse ajal vuras treppi veoauto, et viia endaga 25+5 aastaks primadonna Gerda Murre. Erilise vastutuleku korras lubati tal etendus lõpuni mängida ja kostüüm erariiete vastu vahetada; grimmi maha võtmiseks ei antud enam aega. Ka järgmine kohtumine Silva Varescu, tšaardašivürstinnaga toimus pärast hämmastavalt pikka pausi üsna segastel aegadel: 1992. aastal, mil Estonia Talveaias kanti ette läbilõige sellest operetist Heino Aassalu seades. Ja nüüd, mil riik jälle pisut kergemini hingab, on kogu toredus suurel laval Neeme Kuninga lavastuses uusi austajaid võitmas.

Vahest alles siis, kui etendust vaatad, saad päriselt aru, kui suurt rolli see Euroopa igapäevakultuuris tegelikult mängib. Tõepoolest raske on ette kujutada, et kunagi oli maailm, kus polnud veel selliseid une pealt ümisetavaid meelodiidid nagu “Teeme pesa endale” või “Jah, ilma naisteta on kurb maailm”. Ei saa väielda, etendus on oma populaarsust igati väärt. Isegi siis, kui saalis istudes silmad kinni peame suruma. Ei, ei, nii hull asi põrmugi pole: jupiti on laval sära ja elegantsi, aga tükati seda siiski ei näe, sest see jääb arusaamatu karglemise, tühja-

võitu dialoogi ja mitte iialgi süttivate tunnete varju. Laval on seda, mis toimib: näiteks ilusad kostüümid ja pisut vaevõitu, kuid usutav lavakujundus (Kustav-Agu Püüman), ehkki tegevustiku ülekandmine 30. aastatesse muudab opereti põhikonflikti (mésalliance, mitteaadliku ja kõrgaadliku abielu) pisut ae-

gunuks. Kui laval toimuv erilist huvi ei ärata, võib pilgu pöörata orkestriauku ja vaadata, millise artistlikkusega tulevane peadirigent Erki Pehk orkestril elu sees hoiab. Õhtu tähed on siiski laval. Nukrusega segatud rõõm on näha Helgi Sallot (vürstinna Lipert-Weilersheim): tema noorus on koha loovutanud küpsu-

sele, kuid kõik need omadused, mis on temast teinud publiku lemmiku juba vaata et kolme aastakümne jooksul, on alles ja täiustunud. Koos Hans Miilbergiga moodustavad nad suurepärase (vana)paari, ja nende vahel on tõelist alkeemiat, mis loob kulda (pluss täiustab libretot). Paralleelkoosseisu vanapaaris loob vürstinna rolli Urve Tauts. Teda me opereti võluilmas tihti ei kohta ning selle üle jääb vaid kalfitsust tunda – temas on väärikust, temperamenti ja üldse seda kõike, millest viimaste aastakümnete jooksul on märksa põhjalikumalt kirjutatud. Keemiat on varuks ka armastatud subretipaari Katrin Karisma – Tõnu Kilgas (Stasi – Boni), kuigi ei täi uskuda, et Katrin Karismal on päris läbinisti mugav kehastada 18aastat preilikest. Tema dublant Margit Saulep mäletab seda iga veel üsna värskest, olles just konservatooriumi avali ustest välja lennanud. Kolmanda kompass Stasina näeme operetis esmakordselt üles astumas Valentina Talumat, kes on abielusidemetel ajal kolinud meie manu lõunavabariigist Lätist. Eelloetletud Stasidest on tema kõige suurema vokaalse pagasiga, ja kui me ei lase end tema lõbusa väikese aktsendi pärast rööpast välja viia, jääme igati rahule. Boni rollis näeme–kuuleme ka Villu Valdmaad, kes on oma noore elu andnud ooperile, kus ta liigub ehk rohkem omas elemendis. Nüüd jutuga peosaliste juurde. Silvasid on meil traditsiooniliselt kaks, ja vastavalt sellele sama kogus Edvineid. Riina Airene (varem

Riina Kadaja) ja Tarmo Sild, kes seni end rakendanud ooperis. Rõõm on seega neid tervitada klassikalise opereti maailmas, kus heal laulmisel pole sugugi teisejärguline roll. Riina Airene on suure häälematerjaliga ja suudab panna end vaatama. Kui ta peaks leidma endas oskust omandada operetile omane rütm ning füüsiline pehmus, leiab ta kindlasti tee ka publiku südamesse. Tarmo Sild on bariton, ning tore, et ta vaevus tenori rolli enda kanda võtma: tema ülemine register on pingestatud ilus, korvates kuulaja kõrvale selle, millest kiretuse tõttu jääb ilma süda. Vähemalt vokaalselt sobib see paar kokku. Koosseisu Annika Tõnuri – Alar Haak kohta pean paraku ütleva: neil on koos igav. Annika Tõnuri on just see, keda operett nõuab – ta on veenev ja ilus, lausa balletilikult graatsiline, lauljana mitte täiuslik, kuid väga meeldiv. Üle pikkade–pikkade aastate on meie laval jälle daam. Alar Haagile pole ka oluliselt midagi ette heita, vähemalt vokaalselt mitte; kui üldse, siis vahest liiga hoolikalt peegli ees harjutatud dramaatilisi poose. Kuid miks nende kahe vahel korrakski sädet ei pritsi – sellele ei ole allakirjutanu volitatud vastama. Kas on lavastaja Neeme Kuningas seekord kasutanud vale retsepti, et magustoit maagiast ja unelmaist päris nii kõrgele kerkinud pole, kui loota tahaks? Vaadake ise: maagia on vaataja silmis.

Harri Rospu foto